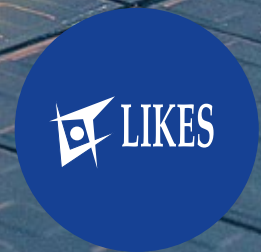

A photograph of two young boys with wet, light-colored hair leaning on a grey, textured pool deck. They are both smiling slightly and looking towards the camera. The boy in the foreground has a white wristband on his left wrist. The background shows a swimming pool and a building with large windows.

SIMKUNNIGHETEN HOS
ELEVER I SJÄTTE KLASSEN
I FINLAND

Simkunnighet ses nationellt som en färdighet som behövs i livet.

Tre av fyra elever i årskurs 6 i Finland kan simma 200 meter.

Simundervisning är en grundläggande del av läroplanen. En del kommuner anordnar ingen undervisning eller snålar på kvalitet eller kvantitet.

Elevernas simkunnighet i årskurs 6 och simundervisningen i Finland har sedan 2000 följts upp inom ett gemensamt projekt där forskningscentralen LIKES, Finlands simundervisnings- och livräddningsförbund och Utbildningsstyrelsen deltar. Undersökningarna har under årens gång haft varierande teman, men de grundläggande frågorna har alltid varit desamma:

- 1 Hur stor andel av eleverna i årskurs 6 i Finland som kan simma?
- 2 Hur simundervisningen anordnas?

Normativ grund för simundervisning i skolorna

Simundervisningen bygger på 2§ i lagen om grundläggande utbildning där det konstateras att målet för undervisningen är att ge eleverna sådana kunskaper och färdigheter som de behöver i livet. I grunderna för de läroplaner för den grundläggande utbildningen som gäller från och med höstterminen 2016 har man satt upp som ett mål för gymnastikundervisningen i årskurserna 3–6 **att eleverna ska uppnå tillräcklig**

simkunnighet för att kunna röra sig i vatten och rädda sig från vatten. Kriteriet för goda kunskaper, d.v.s. vitsordet 8, är grundläggande simkunnighet som kräver att eleven kan simma 50 meter med två olika simtekniker och att eleven kan dyka fem meter under vattenytan. Läroämnet gymnastik omfattar i årskurserna 3–6 undervisning i simning, vattenmotion och livräddning. Kunskaperna förstärks i årskurserna 7–9.

Utbildningsstyrelsen stödjer och följer upp genomförandet av grunderna för detta.

Kriteriet för goda kunskaper i årskurs 6, d.v.s. grundläggande simkunnighet, skiljer sig från den nordiska definitionen av simkunnighet: Simkunnighet innebär att den som hoppat i vatten med simdjup kan simma oavbrutet 200 meter varav minst 50 meter på rygg.

REFERENSER

Lagen om grundläggande utbildning (628/1998) | Utbildningsstyrelsen: Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014, sidorna 306 och 308 | Undervisnings- och kulturministeriets och Utbildningsstyrelsens resultatavtal för 2016

Enkätgenomförande

Enkäten genomfördes med hjälp av frågeformulär. Enkäten besvarades av 250 finsktalande och 25 svensktalande slumpmässigt utvalda lågstadie- och grundskolor med elever i årskurs 6. Skolornas adressuppgifter hämtades från Utbildningsstyrelsens register.

Formulären skickades till skolorna i april och returnerades i maj 2016. Tidpunkten gjorde att man till skillnad från föregående undersökning inte kunde kräva in uteblivna svar: 194 d.v.s. 72 % av skolorna besvarade enkäten. Med enkäten följde ett följebrev till rektorn, ett lärarformulär och elevformulär för en klass. Lärarna besvarade frågor kring anordningen av simundervisningen och eleverna frågor kring simkunnighet. Utformningen av formulären och frågorna skiljde sig

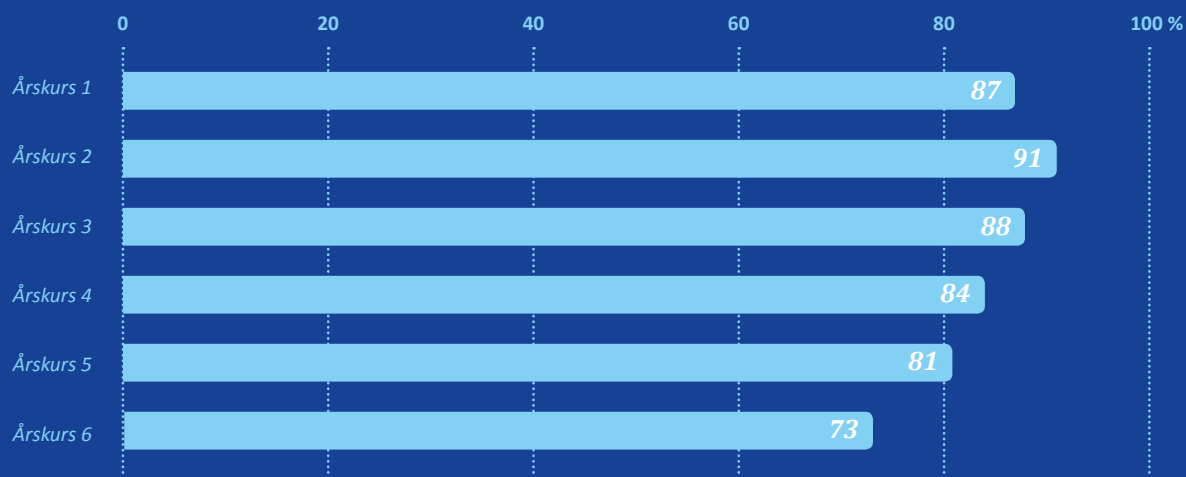
inte väsentligt från utformningen som användes år 2011. Pappersformulär bedömdes vara den minst besvärande enkättypen för skolorna att besvara. Respondenterna skiljer sig något från föregående undersökning. Denna gång deltar fler skolor i tillväxtcentra vilket bättre motsvarar den nuvarande befolkningsfördelningen.

Sammanlagt erhöles 4 213 elevsvar. Frågeformulären fanns på finska och svenska beroende på skolans språk. Formuläret innehöll frågor om simkunnighet, åldern när eleven lärde sig simma 200 meter varav 50 meter på rygg, var den grundläggande simkunnigheten förvärvades samt huruvida eleven simmar utanför skoltid. Vad bakgrundsinformation gäller inhämtades uppgift om elevens kön.

Anordnande av simundervisning

Kommuner är fria att välja sitt eget sätt att anordna simundervisningen. I vissa kommuner får elever i alla årskurser delta i simundervisningen. I andra kommuner får endast en del elever delta, i andra anordnas ingen simundervisning. 27 % av kommunerna anordnar ingen simundervisning för elever i årskurs 6.

Skolornas simundervisning enligt årskurs (n=194)

Elevernas möjlighet att få delta i simundervisning beror i hög grad på huruvida det finns en simhall i kommunen eller ej. I varannan kommun saknas simhall anordnas det ingen simundervisning för elever i årskurs 6. Även av kommuner som har en simhall anordnar en femtedel ändå ingen simundervisning för elever i årskurs 6. Det händer att kommuner som saknar simhall anordnar simundervisning på ett avstånd överstigande 50 km flera gånger per termin. En del av de svarande i kommuner som saknar simhall meddelar att det inte finns några lediga tider i den närmaste simhallen vilket begränsar möjligheterna till simundervisning.

Om simundervisning saknas kan **endast 63 %** av sjätteklassare simma 200 m.

Enligt lärarsvaren beror avsaknaden av simundervisning ofta på kommunen som inte budgeterar för ändamålet. Ett flertal skolor har koncentrerat undervisningen till de lägre årskurserna, en del simmar med sin klasslärare beroende på lärarens initiativnivå. Simhallsbesök innehåller heller inte alltid regelrätt simundervisning. Simhallsrenoveringar spelar ofta in när det inte anordnas någon simundervisning under ett visst läsår. Den uteblivna simundervisningen ersätts ofta med projekt- eller gåvofinansiering eller genom att ge eleverna gratisbiljetter till simhallen. I de fritt formulerade svaren berättades det också att simhallsbesöken kommer att bli färre eller upphöra helt i framtiden. Dessutom bedömde lärarna också att läroplanen inte kan följas med ett fåtal simhallsbesök. Dessutom noterade man separat att invandrarbarn har mycket bristande simkunnighet.

Å andra sidan följer ett flertal kommuner läroplanen: Förstärkt simundervisning i de lägre årskurserna och livräddningsövningar i de övre årskurserna. Elever med bristande simkunnighet erbjuds tilläggsundervisning. Transporter-na konkurrensutsätts. Fritidsverkets medarbetare ansvarar för undervisningen eller också köps tjänsten in från ett simsällskap. För lärarnas del är de kommuner lättast som år efter år anordnar centraliserad undervisning med samma systematiska tillvägagångsätt och en tydlig plan.

I skolor som anordnar simundervisning i samtliga årskurser kan 79 % av eleverna i årskurs 6 simma enligt den nordiska definitionen av simkunnighet. I skolor där endast en del av eleverna får simundervisning är motsvarande siffra 72 %. I skolor som helt saknar simundervisning kan endast 63 % av eleverna i årskurs 6 simma 200 meter varav 50 meter på rygg.

Simkunnighet

Tre av fyra elever i årskurs 6 kan simma enligt den nordiska definitionen av simkunnighet. Det finns inga skillnader i simkunnighet mellan flickor och pojkar. Situationen har inte förändrats i väsentlig mån jämfört med föregående simkunnighetsundersökning. I 2011 års undersökning uppfyllde 72 % kriteriet. Skillnaden avspeglar inte nödvändigtvis någon förändring av hur pass vanligt det är med simkunnighet utan en annan möjlig förklaring är att undersökningen genomfördes senare på våren samt att en större andel svar kom från skolor i tillväxtcentra.

200 meter i djupt vatten, varav 50 på rygg

Minst 50 meter

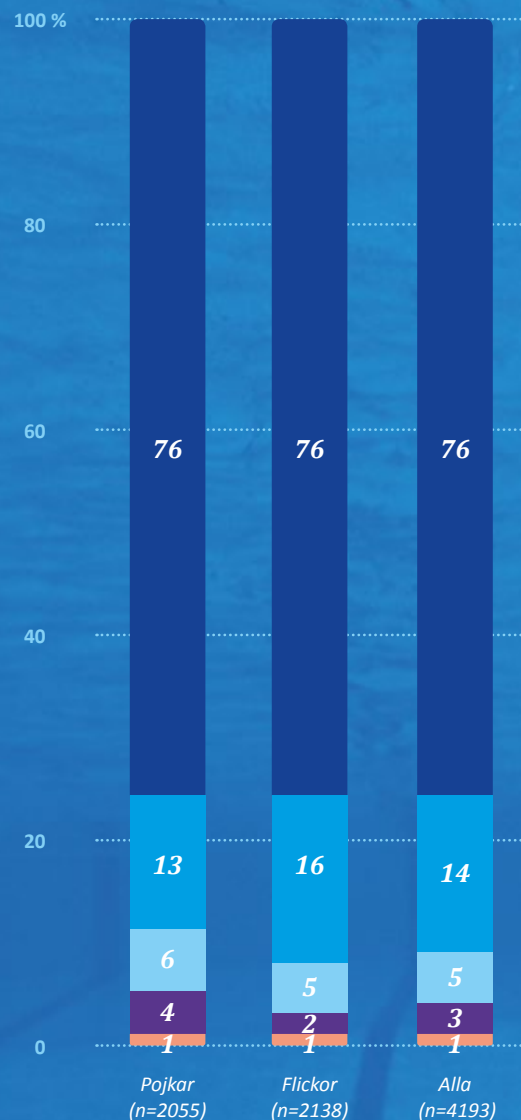
Minst 25 meter

Minst 10 meter

Inte alls

Skolelevernas simkunnighet

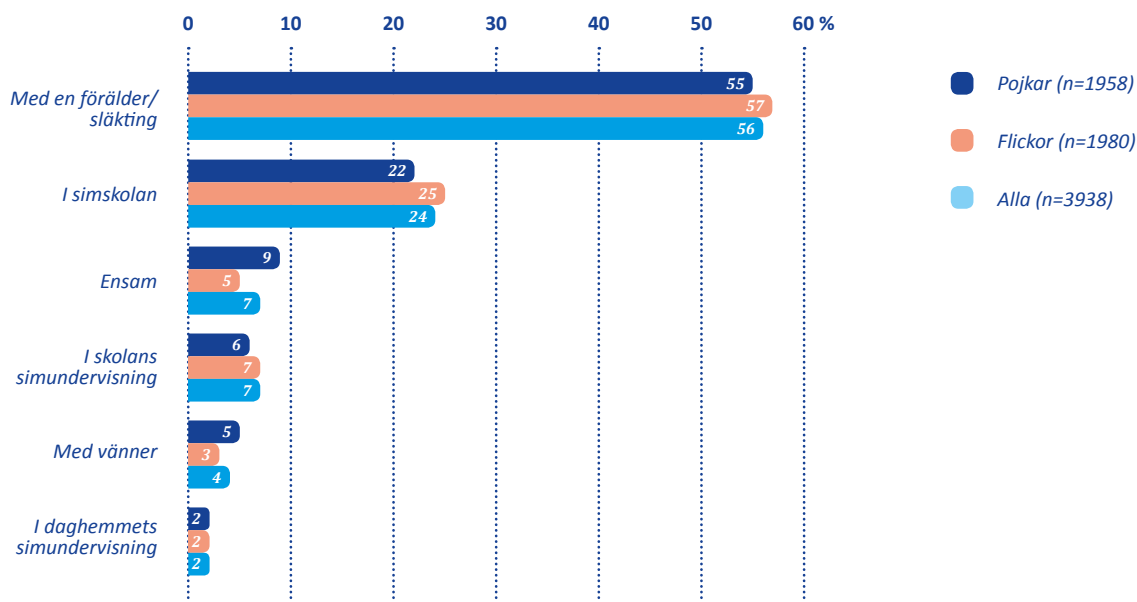
76 %

av elever i årskurs 6
kan simma enligt den
nordiska definitionen
av simkunnighet.

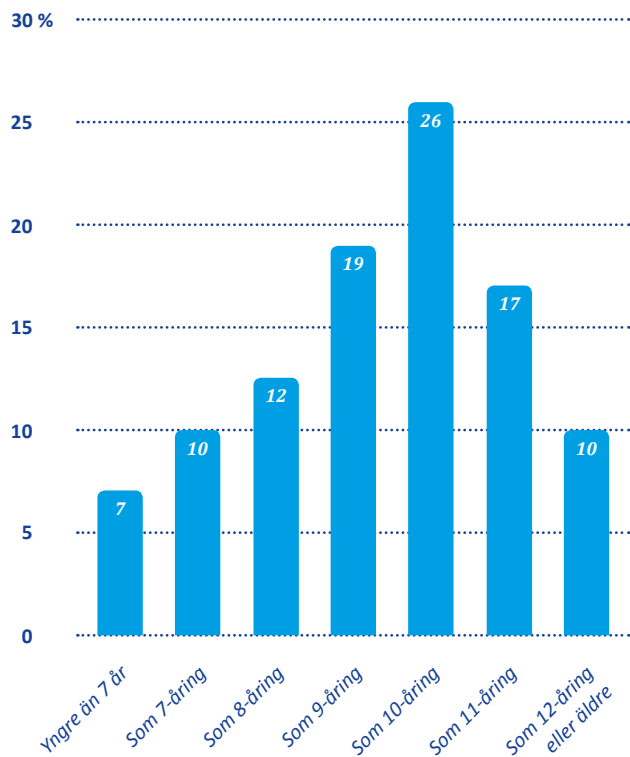
Förvärvande av simkunnighet

Upplevelsen av att kunna simma uppstår när man lyckas hålla sig flytande en stund. Denna upplevelse är betydande och eleverna har en uppfattning om när och var de lärt sig simma. Simkunnighet på nybörjarnivå innebär att man kan simma tio meter. I Finland lär man sig oftast simma med sina föräldrar. Även simskolorna är ett effektivt sätt att lära sig simma.

Inläring av simkunnighet på nybörjarnivå

Uppskattad ålder då barnen lärde sig simma (n=2801)

Respondenterna minns sig oftast ha förvärvat simkunnighet enligt den nordiska definitionen d.v.s. 200 meter varav 50 meter på rygg vid ungefär 10 års ålder. En del lär sig simma senare. Ungefär en fjärdedel uppskattar att de kunde simma redan vid 8 års ålder. Om målet är att kunna simma 200 meter måste man i praktiken anordna simundervisning även för elever i årskurs 6. Också den livräddningsundervisning som finns med i grunderna för läroplanen förutsätter viss simkunnighet.

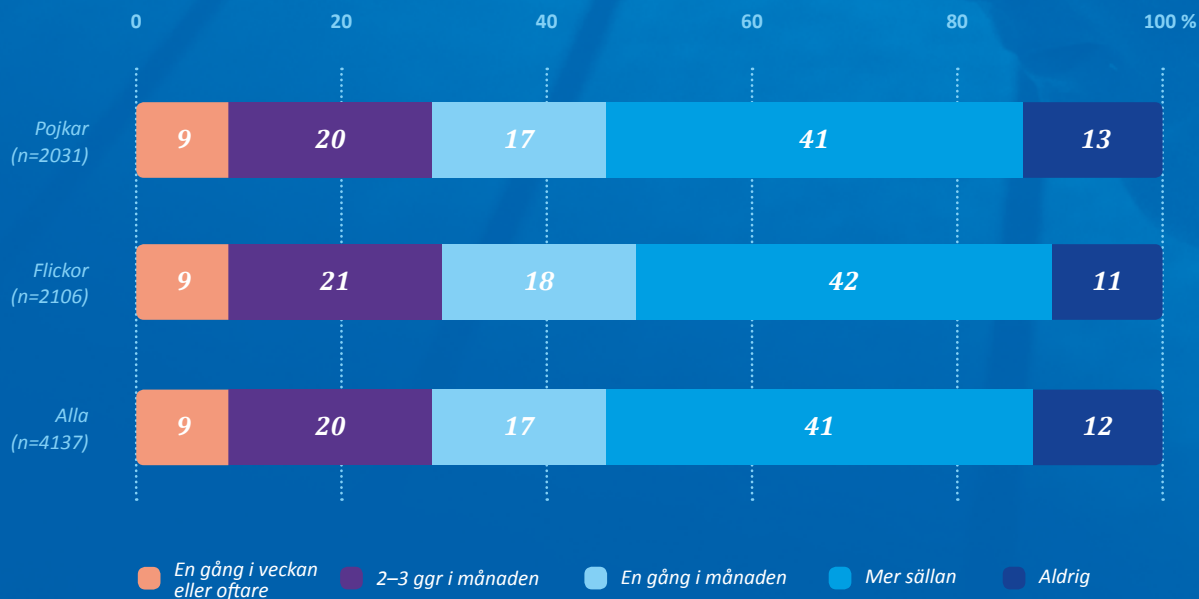
Simning utanför skolan

Ungefär hälften av eleverna i årskurs 6 simmar minst en gång i månaden utanför skolan, den andra hälften mer sällan än så. Var tionde simmar minst en gång i veckan och något fler än

så aldrig. Flickor och pojkar simmar lika ofta. Saknas det simhall i kommunen sjunker andelen elever som simmar varje vecka till hälften. Detta innebär att simning på fritiden framförallt i

kommuner som saknar simhall och där kommunen inte anordnar simundervisning i samtliga årskurser inte kan ersätta utebliven simundervisning – simkunnigheten förblir bristfällig.

Simning utanför skoltid

Simlärarnas synpunkter

Undersökningen kompletterades med tilläggsfrågor till ansvarig simlärare i 17 kommuner. De flesta respondenterna har lång erfarenhet av simundervisning.

Respondenterna uppger att de flesta rektorer, lärare, föräldrar och elever alltså ser simkunnighet som en viktig sak. Skolorna är också noga med att läroplanens simundervisningstimmar genomförs. Skolornas inställning beror i hög grad på hur väl simundervisningen anordnas och anpassas till skolans rytm. Elever som inte deltar är på riktigt sjuka. Ett flertal respondenter tog upp

exempel på hur vatten erbjuder framgångsupplevelser för eleverna. Även föräldrarna lämnar feedback. Familjer som reser eller har en sommarstuga ser simkunnighet som en viktig sak.

Respondenterna berättade också om skolor eller kommuner med en likgiltig eller till och med avog inställning till simundervisning. En del föräldrar uppskattar inte simkunnighet eller är själva rädda för vatten vilket smittar av sig på barnen.

6 respondenter såg ingen väsentlig förändring av situationen under de senaste åren eller kunde inte besvara frågan. Flera observationer gjorde gällande att en allt större andel barn inte alls deltar i simundervisningen, att undervisningen blivit mer utmanande, att det är mer rastlöshet än tidigare, att

invandrare har bristande förståelse för vattensäkerhet eftersom vatten för många är ett helt nytt element, att skolornas arbetsordningar är mer kaotiska än tidigare och att det är svårare att lägga upp läsordningen. Förändringen har mötts med en utökning av stödlektioner för de som inte kan men vill lära sig simma. Resultaten är i hög grad beroende av huruvida man tar frågan på allvar eller ej. Om det inte blir några konsekvenser av att man uteblir från simundervisning finns det ingenting man kan göra.

Fördelen med och förutsättningen för lyckad simundervisning i gruppform är att man litat på undervisningen när den ges och på systemet som ligger till grund för undervisningen. Tilliten bygger på hela kedjan där simundervisning ges i samtliga årskurser, deltagande är obligatoriskt och hemmen är medvetna om vikten av simkunnighet.

Familjer som **reser eller har en sommarstuga** ser simkunnighet som en viktig sak.

Invandringens påverkan

Respondenterna befann sig i huvudsak i stora kommuner. Man var medveten om invandringens påverkan och det togs hänsyn till den. Man ansåg dock att mängden tilläggsundervisning inte motsvarade behovet. Det är rätt få som lär sig simma efter fyra simlektioner om man aldrig simmat tidigare. Eleverna fick simundervisning i förberedande undervisningsgrupper. En del ansåg att grupperna var för stora i förhållande till behovet av individuell undervisning. En del ansåg att eleverna flyttades för ti-

digt över till ordinarie simundervisning. Generellt observerades det att barn deltar i simundervisningen oavsett religion. För elever som uteblev av religiösa skäl anordnades avgiftsbelagd fritidsverksamhet. Det finns också en del elever som uteblir helt. Det är inte känt hur stor deras andel är. En del respondenter befann sig i kommuner där frågan ännu inte är aktuell. Det bedömdes att frågan snart kommer att bli aktuell även i dessa kommuner och att det behövs gemensamma riktlinjer.

Sammanfattning

Det är inte självklart med simkunnighet som en nödvändig färdighet i livet. Simkunnighet finns dock med som ett mål i läroplanen och den ska tas på allvar. Ett särdrag i Finland är att man ofta har speciellt utbildade simlärare som ansvarar för simundervisningen.

Simundervisning handlar inte enbart om att lära sig simma, utan man undervisar också om kulturella normer som gäller vid simhallsbesök, hur man uppför sig på offentliga platser, vem som bestämmer reglerna, huruvida reglerna verkligen ska följas samt huruvida det blir konsekvenser om man inte följer reglerna. Det finns ett behov av att uppdatera reglerna. Det har blivit vanligare med spabesök vilket gör att man inte ser simhallsbesök som enbart en motionsform utan något som även

har andra funktioner. Det uppstår också diskussion kring normerna för klädsel och personlig hygien. En del simhallar håller strikt fast vid regeln om att man endast får befinna sig i simbassängen i ordentliga simkläder. Allt fler simhallar lättar på reglerna.

Simundervisning och simhallar har bidragit till bättre simkunnighet och de minskar de regionala skillnaderna i fråga om simkunnighet. År 2011 publicerades i samband med simkunnighetsundersökningen även resultaten avseende simkunnighet från undersökningen Den finländska vuxenbefolkningens hälsobeteende och hälsa (AVTK). Vuxnas simkunnighet bör följas upp genom att regelbundet ställa en fråga om detta i undersökningen.

Forskningscentralen LIKES
Rautpohjankatu 8, 40700 Jyväskylä
www.likes.fi

Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 324
ISBN (nid.) 978-951-790-420-9 | ISSN 0357-2498
ISBN (pdf) 978-951-790-419-3 | ISSN 2342-4788

